یادداشت

مطالبه هزینه‌های درمانی مازاد بر دیه

مهسا خوش‌اخلاق

● امروزه هزینه‌های بالای معالجه و درمان موجب شده است که در برخی از موارد دیه پرداخت‌شده، تکافوی هزینه‌های درمان را نکند و بخشی از ضرر وارده بر فرد زیان‌دیده جبران نشده می‌ماند و این فرد ناگزیر باید خود هزینه‌های درمان خویش را بپردازد.

درخصوص امکان مطالبه هزینه‌های درمان، قانونا مانعی وجود ندارد و حتی به موجب قانون مسئولیت مدنی امکان مطالبه چنین خسارتی وجود دارد، اما به دلیل پیچیدگی ماهیت دیه و وجود ابهامات درخصوص امکان دریافت خسارت مازاد بر دیه، رویه قضائی واحدی وجود ندارد، بنابراین برخی از قضات خسارت مازاد بر دیه را قابل مطالبه می‌دانند و برخی نیز فرض را بر این می‌گذارند که دیه تنها خسارتی است که باید در مقابل آسیب بدنی پرداخت شود. سه دیدگاه درخصوص دریافت خسارت بدنی وجود دارد:

۱- خسارات بدنی منحصر به دیه قانونی است و پرداخت هرگونه خسارتی علاوه بر دیه اعم از هزینه درمان و معالجه، خسارت ازکارافتادگی و درد و رنج قابل مطالبه نیست.

۲- دیه خسارتی است که در اسلام برای جبران نقص یا عیب وارد بر بدن افراد تعیین شده است و به معنای این نیست که این میزان دربردارنده هزینه‌های درمان و ازکارافتادگی یا سایر زیان‌های مالی وارد بر فرد است. این دیدگاه کاملا زیان‌دیده‌محور است و معتقد است با توجه به تعریفی که از دیه ارائه شد، جانی علاوه بر دیه باید هرگونه خسارت مالی دیگری را نیز به طور کامل بپردازد.

دیدگاه سوم طرح عنوان خسارت مازاد بر دیه است که به نظر از دو مورد قبل منصفانه‌تر است و قابلیت اجرائی بیشتری دارد. این به این معناست که اگر هزینه درمان و معالجه آسیب‌دیده مطابق با اسناد و مدارک پزشکی او بیشتر از مبلغ دیه‌ای باشد که وی به موجب حکم دادگاه دریافت کرده است، او می‌تواند از طریق اثبات این امر میزان مازاد هزینه‌های درمان نسبت به دیه را از دادگاه مطالبه و دریافت کند. نقطه قوت این راه‌حل این است که برخلاف دیدگاه اول موجب بدون‌جبران‌ماندن و تحمیل ضرر بر زیان‌دیده نیست و از طرف دیگر مانند دیدگاه دوم به زعم برخی موجب دریافت خسارت بیش از ضرر وارده نیز نمی‌شود.

شایسته است که خسارت بدنی را محدود به دیه ندانیم بلکه آن را خسارتی در برابر نقص و عیب وارد بر بدن افراد در نظر بگیریم نه به عنوان خسارتی که تمامی تبعات و زیان‌های مادی و معنوی ناشی از نقص بدنی را نیز دربر دارد. در صورتی که دیه پرداخت‌شده تمامی زیان‌های مادی وارد بر آسیب‌دیده (به‌خصوص هزینه معالجه) را جبران نکرد، وی بتواند از طریق اقامه دعوای ضرر و زیان نزد مراجع مدنی مابه‌التفاوت دیه پرداخت‌شده و هزینه‌های درمان را مطالبه کند زیرا با استناد به حقوق اسلام هیچ ضرری نباید جبران‌نشده باقی بماند و کسی که موجب ورود صدمه شده است، باید ضرر را جبران کند.با وجود موارد پیش‌گفته هنوز در بین حقوق‌دانان و قضات اختلافات زیادی درخصوص امکان مطالبه خسارات مازاد بر دیه وجود دارد و لازم است تصمیم واحدی در این زمینه اتخاد کنند که در درجه اول به نفع زیان‌دیده باشد و در درجه دوم امکان اجرائی نیز وجود داشته باشد.

عکس: gettyimages

چند نکته درباره آتش‌سوزی در قلبِ قلب پاریس

درس‌هایی از آتش نوتردام

محمدرضا عباسی‌نادرپور*

گردشگران و عابرانی که در واپسین ساعات عصر روز دوشنبه پانزدهم آوریل در کرانه‌های رود سن و در نزدیکی جزیره مرکزی شهر پاریس عبور می‌کردند شاهد صحنه‌ای بودند که بیشتر به یک نقاشی فراواقعی (سوررئال) شباهت داشت تا یک صحنه واقعی. آتش‌گرفتن و فروریختن برج ناقوس و سقف کلیسای جامع شهر پاریس یا «نوتردام»، در برابر چشمان حیرت‌زده تماشاگران و موبایل‌هایی که به صورت مستقیم آن را به سراسر جهان مخابره می‌کردند، موجی از حیرت و ناباوری را در دنیا برانگیخت. باور این فروریختن از آن روی سخت بود که این بنای استثنائی و ثبت‌شده در فهرست آثار جهانی یونسکو و مشهور به قلب قلب شهر، در یکی از مجهزترین و ثروتمندترین شهرهای دنیا قرار دارد. در واقع نوتردام به قلب جزیره مرکزی شهر یا Île de la Cité مشهور است. خود جزیره سیته هم به عنوان قلب شهر پاریس شناخته می‌شود.

آتش‌سوزی و فروریختن بخش‌هایی از کلیسای نوتردام پاریس بازتاب گسترده‌ای در تیتر اول بسیاری از رسانه‌های خبری جهان داشت. این بازتاب خبری وسیع بدون شک به دلیل جایگاه ویژه این بنای ثبت‌شده در میراث جهانی و در حافظه جمعی ساکنان دهکده جهانی است. بناها و سایت‌هایی با معروفیت جهانی در کشورهای مختلف هم به عنوان یک پتانسیل اقتصادی بالا برای توسعه گردشگری مطرح بوده و هم حفاظت و تقویت آنها به چالشی برای این کشورها تبدیل شده است. کشور ما ایران نیز با داشتن بیش از ۲۰ اثر تاریخی ثبت‌شده در فهرست جهانی یونسکو از کشورهای مطرح در این لیست است. این آثار هم به دلیل اهمیت تاریخی و هم به دلیل فراجغرافیایی‌بودنشان علاوه بر کارکرد اقتصادی می‌توانند نقش بزرگی در همبستگی ملی و تقویت حس تعلق به مکان در شهروندان ایجاد کنند. آمادگی برای مواجهه با حوادث احتمالی و پیش‌بینی تمهیدات لازم برای مدیریت صحیح آن و تاب‌آوری در صورت وقوع حوادث پیش‌بینی‌نشده، بسیار ضروری است. مروری بر چگونگی حادثه به‌وجودآمده در نوتردام پاریس می‌تواند درس‌هایی را برای مردم، روشنفکران، هنرمندان و مسئولان کشور داشته باشد. نوشته زیر روایت و تحلیلی است از آنچه در شامگاه دوشنبه ۱۵ آوریل و روزهای پس از آن در کلیسای جامع شهر پاریس اتفاق افتاد.

ساعاتی که کلیسای نوتردام در آتش می‌سوخت گویی هیچ‌کس نمی‌توانست باور کند که این شاهکار معماری گوتیک که ۸۵۰ سال پیش بنا شد، در دوره جنگ‌های صدساله فرانسه و انگلیس دوام آورد و تکمیل شد، به استقبال رنسانس رفت، از انقلاب فرانسه عبور کرد، کمون پاریس و جنگ‌های اول و دوم جهانی را از سر گذراند، در قرن بیست‌ویکم، در چند ساعت در برابر دوربین‌ها و چشم‌های حیرت‌زده عابران و گردشگران آتش بگیرد، بسوزد و فروبریزد. بی‌احتیاطی یا حادثه در یک کارگاه مرمت متأسفانه امر محتملی است، اما تبدیل‌شدن یک اغماض یا ناکارآمدی در یک کارگاه مرمت به تخریب بنایی با این درجه از اهمیت، بسیار تأسف‌باراست. کلیسای جامع پاریس با رقم بالای هشت میلیون بازدیدکننده در سال رکورددار بنای هدف گردشگران در اروپاست.

برج ناقوس نوتردام که در آتش‌سوزی ۱۵ آوریل ۲۰۱۹ فروریخت، فقط یک شاهکار معماری نبود که با ارتفاع نزدیک به صد متر طی قرون متمادی عنوان مرتفع‌ترین عمارت شهر را داشت. این بنا یک شاهد بی‌بدیل بود که در قرون وسطا و در اوج قدرت و شکوه کلیسای کاتولیک متولد شد، از تجمع سربازان شاهان مقتدری چون فرانسوای اول و لویی چهاردهم تا گردن‌زدن لویی شانزدهم در انقلاب فرانسه تا رژه سربازان آلمان نازی را در جنگ جهانی دوم نظاره کرده بود. با رمان ویکتور هوگو، نویسنده شهیر مکتب رمانتیک فرانسه جهانی شده بود، هوسمان فرماندار معروف ناپلئون سوم و مأمور بازسازی شهر در قرن نوزدهم، بخش زیادی از خانه‌های جزیره سیته را صاف کرده بود تا برایش میدانگاه ایجاد کند و ویوله لودوک، معمار و نظریه‌پرداز معروف در حوزه مرمت آموزه‌های مرمت شهری‌اش را در این عمارت تجسم عینی بخشیده بود.

چگونگی، زمان شروع و روند خاموش‌کردن آتش

بنا بر گزارش رمی هیتز Rémy Heitz دادستان پاریس، نخستین زنگ هشدار آتش‌سوزی (آلارم) در ساعت ۱۸:۲۰روز دوشنبه ۱۵ آوریل به صدا درآمده است. بلافاصله پس از این زنگ، تخلیه کلیسا صورت گرفته اما آتشی مشاهده نشده است. زنگ دوم در ساعت ۱۸:۵۰ به صدا درآمده و در همان زمان آتش به سرعت به بخش زیادی از سقف و بعد از آن برج ناقوس سرایت کرده است. سازه سقف کلیسا به طول صد متر تماما از چوب بلوط ساخته‌شده به جنگل شهرت دارد که دلیل آن بریدن و استفاده از درختان ۲۴ هکتار جنگل بلوط در زمان ساخت کلیسا، در قرن سیزدهم میلادی است. در ساعت ۱۹:۵۰ یعنی یک ساعت بعد از گسترش آتش، برج ناقوس یا فلش La flèche که ارتفاع آن ۹۳متری از سطح زمین بود، در میان تنوره‌های آتش به خاکستر تبدیل شده و فرو می‌ریزد. در اولین ساعات شب و با نزدیک‌شدن آتش به دو برج واقع در نمای اصلی نگرانی از فروریختن آنها افزایش می‌یابد.

بنا بر نظر ژان کلود گالله Jean-Claude Gallet فرمانده بریگاد آتش‌نشانی در ساعت ۲۲:۵۰ است که آتش‌نشان‌ها از نجات دو برج واقع در نما و سازه کلی کلیسا مطمئن می‌شوند. در ساعت ۱۰ صبح ۱۶ آوریل، آتش‌نشان‌ها اعلام می‌کنند که آتش به طور کامل خاموش شده است. نکته‌ای که در مورد مدیریت و روند خاموش‌کردن آتش در کلیسای جامع پاریس باید یادآور شد، این است که نوتردام مانند همه ساختمان‌هایی که پذیرای عموم هستند تابع پروتکل ویژه‌ای برای تخلیه سریع افراد و دارای سیستم آتش‌خاموش‌کنی (اطفای حریق) مجهز داخلی است. بخشی از این پروتکل به‌خوبی اجرا شده است: به گفته آندره فینو André Finot، مسئول ارتباطات کلیسای نوتردام پس از اولین زنگ هشدار (آلارم) که در ساعت ۱۸:۲۰ به صدا درآمده، هزارو ۵۰۰ بازدیدکننده در مدت دو، سه دقیقه از کلیسا خارج شدند.

اما بخش دیگر پروتکل که عبارت از شناسایی محل احتمالی شروع آتش‌سوزی (که باعث روشن‌شدن اولین زنگ هشدار شده) و خاموش‌کردن آتش در نقطه شروع، به دلایل نامعلومی کار نکرده. وقتی برای بار دوم و در ساعت ۱۸:۵۰ زنگ‌های هشدار به صدا درآمده، فرصتی برای خاموش‌کردن زبانه‌های آتش که به دلیل چوبی‌بودن سازه سقف و برج ناقوس به‌سرعت فراگیر شدند، نبوده است. یکی از محورهای اصلی انتقاد متوجه این قسمت است که انتظار می‌رود در گزارش‌های آینده روشن شود. آتش‌نشان‌های پاریس البته تلاش خارق‌العاده‌ای را حتی به قیمت به‌خطرانداختن زندگی خود انجام دادند: بعد از چند ساعت تلاش و با وجود تخریب و فروریختن سقف و برج ناقوس، توانستند با عملیات از داخل بنای دو برج واقع در طرفین نمای اصلی و نیز کلیت سازه کلیسا شامل دیوارها، ستون‌ها، پشت‌بندها، گالری‌ها، سالن اصلی و ...را نجات دهند. بااین‌حال انتقادهایی به کمبود تجهیزات آتش‌نشانی برای عملیات در ارتفاع بالا وجود دارد. البته برخی از این انتقادها به نحوه عمل آتش‌نشان‌ها مانند استفاده‌نکردن از روش آب‌پاشی از طریق هواکه به وسیله رئیس‌جمهور آمریکا هم بیان شده، زیاد وارد نیست. رهاکردن چندین تُن آب از ارتفاع بالا به دلیل ویژگی‌های یگانه این بنا و تبعات احتمالی آن برای سازه، نمی‌توانست راه‌حلی پذیرفتنی باشد. به‌علاوه قرارگیری بنا در مرکز یک شهر پرتراکم هرگونه استفاده از این روش را به دلیل خطراتی که برای همسایگان این بنا داشت، نمی‌توانست روش مقبولی برای خاموش‌کردن آتش باشد.

جمع‌آوری کمک برای مرمت و بازسازی کلیسا

درباره جمع‌آوری کمک برای مرمت و بازسازی کلیسا باید یادآور شد که آتش‌سوزی کلیسای جامع پاریس، موجی از همبستگی را به وجود آورد که به‌سرعت از مرزهای فرانسه فراتر رفت. بلافاصله صندوقی برای واریز کمک‌های افراد تشکیل شد؛ اما نکته درخورتوجه در جمع‌آوری کمک‌ها استقبال زیاد ثروتمندان مشهور و برخی شرکت‌های فرانسوی است که گویا نوعی مسابقه بخشندگی در بین آنها به راه افتاده است.

ثروتمندان، مدیران و صاحبان شرکت‌های بزرگ و افراد مشهور فرانسه در اعلام کمک به مرمت و بازسازی از یکدیگر سبقت گرفتند:

تا به امروز اسم برنار آرنو Bernard Arnault ثروتمندترین فرد فرانسه و چهارمین ثروتمند دنیا با قول کمک ۲۰۰ میلیون یورو در صدر فهرست کمک‌کنندگان قرار دارد. در رده بعدی خانواده پینو François-Henri Pinault با قول صد میلیون یورو کمک قرار دارد. شرکت نفتی توتال نیز اعلام کرده که صد میلیون یورو کمک خواهد کرد. پس از اینها نیز شرکت‌های دیگر از ۱۰ میلیون یورو تا کمتر از یک میلیون در رده‌های بعدی کمک‌کنندگان قرار دارند. شرکت‌ها و ثروتمندان خارج از فرانسه نیز قول‌هایی را برای کمک به مرمت و بازسازی کلیسا داده‌اند. مدیر شرکت اپل هم قول کمک داده؛ اما مقدار آن را هنوز اعلام نکرده است.

این گشاده‌دستی ثروتمندان و شرکت‌ها البته خالی از بحث و انتقاد نبود: برخی این گشاده‌دستی‌ها را به‌عنوان فرصتی برای تبلیغ از طرف این شرکت‌ها و ثروتمندان آن‌هم در دوره‌ای که اقتصاد سرمایه‌داری متأخر یا نئولیبرالیسم با انتقادات زیادی در جامعه فرانسه، به‌ویژه از طرف «جلیقه‌زردها» روبه‌رو است، می‌دانند. برخی نیز به استفاده ابزاری از این کمک‌ها برای معافیت مالیاتی تاختند. این انتقادها تا جایی پیش رفت که برخی از این ثروتمندان و مدیران شرکت‌ها ناچار شدند اعلام کنند که از این کمک‌ها به‌عنوان ابزاری برای کاهش و جایگزینی مالیات استفاده نخواهند کرد و مالیات شرکت‌هایشان را پرداخت خواهند کرد.

درس‌هایی برای مواجهه با فاجعه‌های بزرگ

با وجود آنکه انتقادگرایی از ویژگی‌های عمومی جامعه فرانسه است، در حادثه آتش‌سوزی کلیسای جامع، آن چیزی که از ساعات شروع حادثه تا به امروز که یک هفته از ماجرا می‌گذرد، مشهود است، بیشتر اعلام همبستگی و سعی در درک ابعاد ماجرا و کمک به ترمیم خسارات ناشی از این اتفاق بوده تا انتقاد از عملکرد دست‌اندرکاران. این امر را شاید بتوان نشان‌دهنده نوعی بلوغ در رفتار شهروندان فرانسوی و به‌ویژه آنهایی که صدایشان برد بیشتری دارد، دانست.

هرچند سؤال‌های زیادی درباره چرایی به‌وجودآمدن این حادثه، نقصان در تمهیدات پیش‌بینی‌شده و نیز چگونگی و مدت‌زمان لازم برای بازسازی قلب پاریس باقی است؛ اما آن چیزی که از نحوه واکنش عموم مردم، افراد مشهور، سلبریتی‌ها و مدیران جامعه در مواجهه با این حادثه به چشم می‌خورد، تبدیل یک فاجعه عظیم به یک فرصت بی‌بدیل برای توجه بیشتر به ثروت‌های فرهنگی است که می‌تواند درس‌های زیادی را برای جامعه‌ای مثل جامعه ایران که همانند جامعه فرانسه برخوردار از تعداد درخورتوجهی آثار شاخص معماری و شهرسازی و ثروت‌های فرهنگی است، داشته باشد.

زمانی ویکتور هوگو در رمان معروف خود با عنوان «نوتردام پاریس» با عباراتی این‌چنین در پی نجات کلیسای جامع از تخریب تدریجی بود:

«هر دوره زمانی لایه خود را بر روی بنا اضافه می‌کند، هر گروهی از انسان‌ها اثر خود را بر روی عمارت بر جای می‌گذارند، هرکسی سنگ خود را اضافه می‌کند، بیدسترها این‌گونه می‌سازند، زنبورها این‌گونه می‌سازند، انسان‌ها این‌گونه می‌سازند. برج بزرگ بابل هم بسان کندویی این‌گونه بالا رفته».

اکنون حدود ۲۰۰ سال بعد از این اثر جاودانه ادبی برای نجات این شاهکار معماری باید منتظر ماند و دید که اثر معماران و مرمت‌گران قرن بیست‌ویکم بر روی این شاهد ۸۵۰ساله شهر چگونه خواهد بود: آیا نتیجه کار آنها به‌مثابه کار اوژن ویوله لودوک Eugène Viollet-le-Duc و ژان باتیست لاسو آ Jean-Baptiste Antoine Lassus بازسازی کاملا وفادار به کیفیت اصلی بنا خواهد بود یا اینکه آنها نقشی متفاوت را بر این بوم کهنه رقم خواهند زد.

*** نویسنده مطلب دارای دکترای طراحی شهری از دانشگاه پاریس غربی نانتر لادفانس، عضو هیئت علمی دانشگاه بوعلی سینا و استاد مدعو دانشگاه کنام CNAM پاریس (دانشگاه ملی هنر و تکنیک) فرانسه و پژوهشگر همکار در لابراتوار لادیس LADYSS فرانسه است.**

نگاه

اعتیادپژوهی و حرمت انسانی

اسدالله افشار

● دریافت اعتیاد به مواد مخدر تابع درک چارچوب کلی نظام اجتماعی و خرده‌نظام‌های آن است و تحقیق کیفی نشان می‌دهد چگونه معانی مواد مخدر وابسته به این بافتارند؛ زیرا این محیط است که به استفاده از مواد و اثراتش معنا می‌بخشد و بدون شناخت این محیط‌های اجتماعی نمی‌توان به رفع اعتیاد امیدوار بود. استفاده از داده‌های کیفی نشان می‌دهد تنها از طریق فارماکولوژی نمی‌توان به رفع اعتیاد اقدام کرد؛ بلکه این امر تابع شناخت فرهنگی مبانی اجتماعی اعتیاد در فضای اقتصادی- سیاسی جامعه است. دراین‌صورت توجه همدلانه به روایت معتادان از اعتیادشان در قالب انواع مصاحبه و به‌ویژه مصاحبه عمیق پس از جلب اعتماد و تفاهم‌شان با حفظ فاصله بی‌طرفانه از موضوع و «دادن حق پرسش و بیان دیگر «واقعیات» به مصاحبه‌شوندگان و محق‌دانستن آنها در «توصیف آگاهی و شناخت‌شان درباره جهان خویش» با همه مشکلات کشف معنا و تجربه زندگی و «ترکیب واقعیت و بازنمایی در آن» ضروری است تا مواجهه متأملانه با این پدیده پویا نزد ایشان نامعقول یا غیرقابل‌درک جلوه نکند؛ بلکه مشارکت ایشان با سایر شرکت‌کنندگان در تحقیق، رفع اعتیاد را هم به دنبال داشته باشد و مسئولیت و نظارت مشترکی در این زمینه رقم زند و جلوی هرگونه تعذر و بهانه‌گیری را بگیرد. مثلا استفاده از سرنگ مشترک به‌ویژه میان نزدیکان و شرکای جنسی نه تابعی از اختلال شناختی معتادان یا بی‌خبری آنها از ریسک این استفاده یا باور به تقدیر و سرنوشت؛ بلکه منوط به بافتار اجتماعی و منطق فرهنگی حاکم بر معانی مزایا و معایب استفاده مزبور با همه مخاطرات وضعیتی است. به لحاظ اخلاقی مطالعه اعتیاد نمی‌تواند حرمت انسان را در هم شکند یا آنها را دچار بیماری، درد و رنج کند و حقوق افراد و جوامع را به مخاطره افکند یا آسیب‌های اجتماعی معتادان را به منزله گروهی حاشیه‌ای مثلا از طریق طرح وضعیت‌شان در رسانه‌های جمعی بیفزاید. تلاقی انتخاب فردی و آزادی و سلامت اجتماعی ازجمله مسائل دشوار اخلاقی در انجام پژوهش‌های مربوط به استفاده از مواد مخدر و مشکلات مربوط به اعتیاد است. حمایت از حقوق شرکت‌کنندگان در تحقیق با احترام به افراد به طور مثال از طریق مشارکت داوطلبانه و از سر رضایت آگاهانه آنها در جریان پژوهش است. محققان همچنین نباید شرکت‌کنندگان را در معرض خطر یا آسیب جسمی- روانی به واسطه این مشارکت قرار دهند. نتایج تحقیق باید محرمانه بماند و حریم خصوصی زندگی آنان را مختل نکند و مزایای آن بیش از معایبش باشد. اخلاق پژوهش تابعی از اخلاق جامعه است و ازاین‌رو مطالعه اعتیاد می‌تواند با عناوین مجرمانه خوانده شود یا با اصطلاحاتی مانند سوءمصرف مواد مخدر به نوعی بیماری تحویل شود یا حسب تحدید منافع عمومی و استقلال فردی برجسته شود و درهرحال خطراتش بیش از هزینه‌های درمان باشد. مشکل بزرگ‌تر به رسمیت شناخته‌شدن سهم هریک از معتادان و شرایط اجتماعی‌شان در اعتیاد است که قاعدتا مانعی بر سر راه مسئولیت هریک در درمان اعتیاد هم به نظر می‌رسد. مثلا اگر آنها با اراده خود به دام اعتیاد نیفتاده باشند، چگونه می‌توانند با اراده خود از این دام برهند یا اگر قبل از اعتیاد، ظرفیت درک عواقب اعتیاد را نداشته‌اند، چگونه می‌توانند بنا بر این قابلیت تن خود را از آن رهایی بخشند. نکته پایانی این است که استفاده مزمن از مواد مخدر می‌تواند نقایص شناختی درخورتوجهی ایجاد کند؛ بنابراین ظرفیت رضایت آگاهانه را برای مشارکت در تحقیق مختل می‌کند.

جدول ۳۳۶۹ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- برجسته- برنج پخته نرم- خوش‌طعم ۲- تکرار حرفی- اندامکی در سلول که وظیفه آن تنفس سلولی و انتقال انرژی است- مذکر ۳- مقر فرماندهی در ارتش- ایلات- باعث و موجب ۴- تفاله عسل- از اجزای مهم موتور خودرو - راه باریک و سرپوشیده ۵- ونیز برزیل- مهربانی- رنگ احتیاط رانندگی ۶- مغز سر- نوعی انرژی- دیلماج ۷- تعجب زنانه- درجه‌دار نیروی دریایی- اشاره ۸- پرستش خداوند- لباس- بی‌آبرو ۹- خواهش‌های نفسانی- کارگاه فیلم‌سازی- خرس فلکی ۱۰- اصول و قوانین دین- رزمگاه بوکس- زمین آذری ۱۱- ادعا- تفنگ قدیمی- قورباغه درختی ۱۲- تنبل- کبوتر دشتی- آیین پیامبران ۱۳- نوعی نان حجیم- تیر چوبی سقف- آخرین حد چیزی ۱۴- عرب می‌گوید: بگو- راوی روایت فتح- ضمیر انگلیسی ۱۵- مادر حضرت یوسف(ع)- مادر آذربایجانی- حالی‌کردن.

عمودی:

۱- وقت و هنگام- تلفن همراه- گاو عربی ۲- محل استقرار تجهیزات مکانیکی گرمایش و سرمایش ساختمان- اثری از شاتو بریان ۳- دیروز عرب- فیلمی از چارلی چاپلین ۴- مقابل رفت- خاطره‌ای که در ذهن می‌ماند- پرحرارت ۵- زندگی کن- از رایج‌ترین قالب‌های ارائه آثار در خوشنویسی- بدخلق- دانه معطر ۶- نوعی عصای سبک- عرب بیابان‌نشین ۷- کاخ- توانستن- به‌جاآوردن ۸- مأمور عملیات ویژه نظامی- اقبال- سرگشته ۹- نوشین، گوارا- غیرحرفه‌ای- پناهگاه ۱۰- فرارکردن- بصری ۱۱- میوه - داروی بی‌هوشی- نوعی برنج مرغوب شمال- یادداشت۱۲- امامان- ساحر- لذت ۱۳- مرز و بوم- بلدرچین ۱۴- حشره‌ای مفید با زندگی اجتماعی- فلسفه ماتریالیسم ۱۵- فرار کردن- آخرین ماه فرنگی- دانش‌ها.

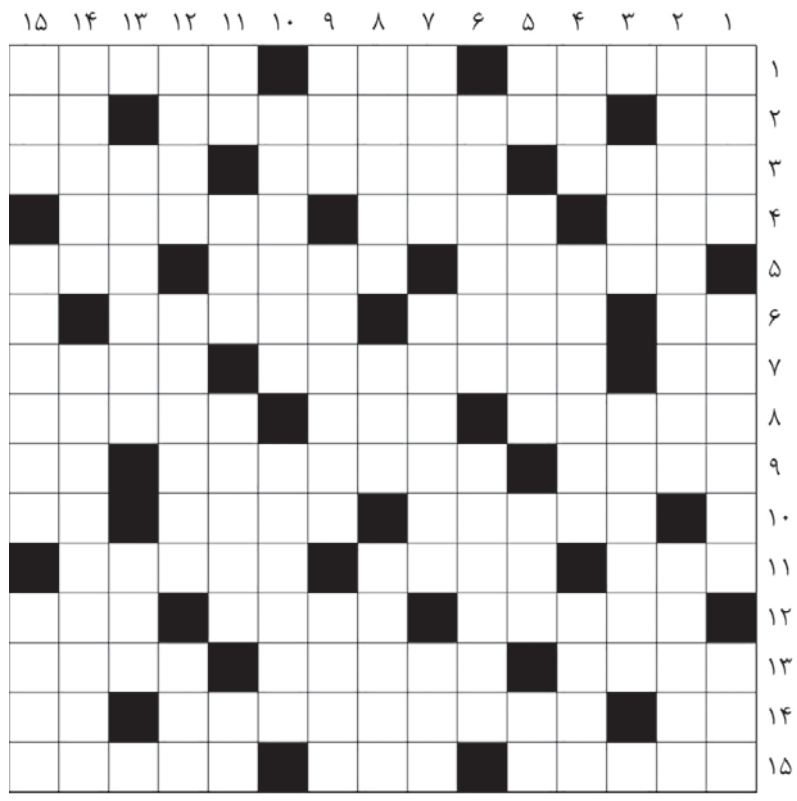

حل سودوکو سخت

۳	۵	۲	۴	۷	۱	۶	۸	۹
۶	۹	۱	۸	۳	۲	۷	۵	۴
۷	۴	۸	۵	۶	۹	۱	۳	۲
۵	۸	۹	۱	۴	۶	۳	۲	۷
۲	۳	۴	۷	۹	۵	۸	۱	۶
۱	۷	۶	۲	۸	۳	۴	۹	۵
۹	۲	۷	۶	۱	۸	۵	۴	۳
۴	۱	۳	۹	۵	۷	۲	۶	۸
۸	۶	۵	۳	۲	۴	۹	۷	۱

حل سودوکو ۲۳۶۴

۷	۹	۵	۸	۱	۴	۲	۳	۶
۳	۶	۱	۵	۲	۷	۴	۹	۸
۴	۸	۲	۶	۳	۹	۵	۱	۷
۱	۲	۳	۹	۷	۶	۸	۵	۴
۹	۴	۸	۲	۵	۱	۷	۶	۳
۶	۵	۷	۳	۴	۸	۹	۲	۱
۲	۷	۹	۱	۸	۳	۶	۴	۵
۵	۳	۴	۷	۶	۲	۱	۸	۹
۸	۱	۶	۴	۹	۵	۳	۷	۲

جدول ۳۳۶۸

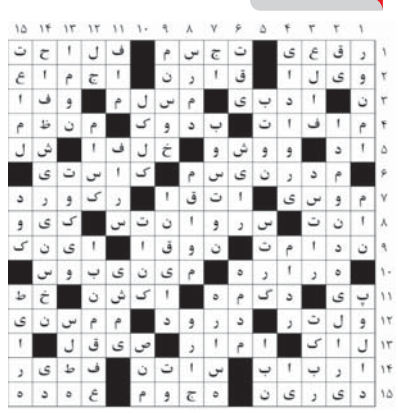

سودوکو سخت ۲۳۶۵

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

		۹				۳	۸	
۴			۷	۳		۹		
	۲					۵		۷
	۹		۲	۷			۳	
			۹		۴			
	۶			۸	۳		۴	
۶		۱					۵	
		۲		۶	۷			۳
	۸	۷				۴		

سودوکو ساده ۲۳۶۵

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۹			۶		۱		۳	
				۴			۵	
		۸	۵			۱		۷
			۴			۳		۱
	۹	۶	۱		۵	۲	۸	
۴		۳			۹			
۱		۴			۸	۷		
	۶			۲				
	۵		۹		۶			۳